

NEDERLANDSE
VERENIGING
VOOR RECHTSPRAAK

De Minister van Veiligheid en Justitie
Mr. G.A. van der Steur
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Datum
21 juli 2015

Uw kenmerk
.....

Contactpersoon

Onderwerp
Advies op het concept-wetsvoorstel herziening regeling internationale samenwerking in strafzaken (VPS)

Geachte heer Van der Steur,

Bij brief van 21 april 2015 heeft u de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak (hierna: NVvR) om advies gevraagd over het Concept-wetsvoorstel herziening regeling internationale samenwerking in strafzaken (VPS). Dit advies is voorbereid door leden van de vereniging en vastgesteld door de Wetenschappelijke Commissie van de NVvR.

Strekking concept-wetsvoorstel

In het kader van de modernisering van het Wetboek van Strafvordering is een nieuwe opzet voorzien van de verschillende regelingen inzake de internationale samenwerking in strafzaken die thans zijn opgenomen in de Titels X en XI van het Vierde Boek van het Wetboek van Strafvordering. De doelstelling is, blijkens de memorie van toelichting, om de regelgeving waar mogelijk inhoudelijk te verbeteren, te vereenvoudigen en te voorzien van waarborgen voor een evenwichtige uitvoering. Het wetsvoorstel beperkt zich tot de regeling van de samenwerking bij de opsporing en vervolging.

Advies

Algemeen

De NVvR onderschrijft de wenselijkheid van een heldere, overzichtelijke en op de hedendaagse praktijk toegespitste regeling van de internationale samenwerking in strafzaken (zulks mede gelet op het grote belang van deze samenwerking voor een adequate criminaliteitsbestrijding) en stelt vast dat de huidige regeling, zoals ook vermeld in de memorie van toelichting, niet (langer) in die wens voorziet. De NVvR kan zich in grote mate vinden in de thans voorgestelde wetswijziging: verwacht mag worden dat de door hem geformuleerde doelstellingen (zie

hierboven) met die wijziging grotendeels kunnen worden gerealiseerd. De NVvR stelt in dat kader bijvoorbeeld instemmend vast dat, zoals geformuleerd in de toelichting, de wens is alle thans in het Wetboek van Strafvordering voorkomende rechtshulpinstrumenten in één boek vast te leggen (voorlopig boek 5) en daarbij een heldere structuur aan te brengen (namelijk één waarin onderscheid wordt tussen de verschillende terreinen van rechtshulp en vervolgens de afzonderlijke EU-instrumenten). Daarnaast stelt de NVvR instemmend vast dat door middel van een beoogde aanpassing van de artikelen 552a en 552d Sv een verkorting van de beslistermijnen na de aanwending van rechtsmiddelen dient te worden gerealiseerd, dat in het thans voorgestelde artikel 5.1.1 het onderzoek naar wederrechtelijk verkregen voordeel dient te worden toegevoegd aan de opsomming van de vormen van bijstand waarop een rechtshulpverzoek betrekking kan hebben en dat in het wetsvoorstel een regeling voor *uitgaande* rechtshulpverzoeken is opgenomen (zie het voorgestelde artikel 5.1.2). Dat in het beoogde artikel 5.1.9 een voorziening wordt getroffen voor het zogenoemde 'telehoren' kan hier bijvoorbeeld ook op bijval van de NVvR rekenen. Ook dit zal naar de mening van de NVvR zeer wel kunnen bijdragen aan de nagestreefde (en gewenste) inhoudelijke verbetering en vereenvoudiging van de regeling van internationale rechtshulp in strafzaken.

De NVvR beperkt zich tot enkele opmerkingen over het voorgestelde artikel 5.1.10.

artikel 5.1.10 (voorstel)

Zoals blijkt uit de toelichting is de wens de thans in artikel 552p Sv neergelegde verlofprocedure te handhaven en deze terug te laten keren in het beoogde artikel 5.1.10. De NVvR geeft de minister in overweging hiervan af te zien. Er wordt, zoals bekend, in de praktijk en in de literatuur stevig kritiek geuit op deze verlofprocedure: de toegevoegde waarde ervan is gering, mede in verband met het beperkte toetsingskader van de rechter, en de procedure werkt (dan ook) bovenal vertragend. Voor wat betreft die beperkte toets wordt opgemerkt dat de raadkamer enkel heeft te beoordelen of aan de eisen van verdrag of wet is voldaan en of anderszins geen fundamentele rechtsbeginselen zijn geschonden (zie o.a. HR 22 mei 2012, ECLI:NL:HR: BV9212). Die toets vindt (bovendien) feitelijk ook al plaats op een eerder moment, namelijk bij de beoordeling van de vraag of het rechtshulpverzoek voor inwilliging in aanmerking komt (vgl. hier ook de voorgestelde artikelen 5.1.4 en 5.1.5) en bij de daadwerkelijke uitvoering ervan. In de toelichting wordt dit ook onderkend en wordt ter zake op pagina 8 van de memorie van toelichting o.a. het volgende opgemerkt:

"Vaak wordt in het verband van waarborgen voor een evenwichtige uitvoering van rechtshulpverzoeken de hoop gevestigd op de verlofprocedure van artikel 552p Sv. Die verlofprocedure is echter onderhevig aan kritiek (zie o.a. P. van Kampen, *De duivelscirkel*; de verloffurisprudentie van de Hoge Raad ex art. 552p Sv, in: S. Franken, Th. Kelder (red.), *Sporen in het strafrecht; liber amicorum J. Sjöcrona*, Kluwer, Deventer 2014, p. 145-159). De procedure wordt door de opsporing als onnodig oponthoud ervaren. Bovendien is cassatieberoep mogelijk, waardoor de procedure in totaal tot meer dan een jaar kan duren. Voor de verdediging heeft de procedure van artikel 552p Sv weinig in petto. De verlofprocedure betreft namelijk in essentie geen rechtsmiddel voor de verdachte of belanghebbende in het kader van een strafzaak (Hoge Raad 14 mei 2002, NJ 2002, 397), maar een extra waarborg ten behoeve van de rechtmatige uitvoering van een rechtshulpverzoek aan de zijde van de overheid. Echter kunnen een verdachte of belanghebbende - mits zij tijdig op de hoogte zijn van het

rechtshulpverzoek, en indien de procedure niet gelet op de aard van de toegepaste bevoegdheden (artikel 552oa, vierde lid, Sv) of op basis van het verzoek van buitenlandse autoriteiten besloten dient te blijven – zich voegen in de verlofprocedure. De toetsing van de raadkamer beperkt zich tot controle of aan de eisen van verdrag en wet is voldaan, en of anderszins geen fundamentele beginselen zijn geschonden (Hoge Raad 22 mei 2012, NJ 2012, 399)”.

De NVvR onderschrijft bovenvermelde kritiek op de onderhavige verlofprocedure en is van mening dat deze toets bij voorkeur dient te worden geschrapt. Dat - zoals ter onderbouwing van het thans voorgestelde artikel 5.1.10 wordt opmerkt - ‘echter niet gezegd is dat de belangrijkste inhoudelijke onderdelen van de verlofprocedure, een rechterlijke toetsing van het rechtshulpverzoek en de wijze waarop daaraan uitvoering is gegeven, geen functie zou kunnen hebben in relatie tot landen buiten de EU’ en de verlofregeling ‘in potentie meerwaarde heeft in procedures waarbij ingrijpende bevoegdheden zijn toegepast en waarin overdracht van de resultaten daarvan mogelijk gevolgen geeft voor de rechtspositie van de betrokkene in het buitenland’, maakt dit naar de mening van de NVvR niet anders. Hier lijkt immers te worden gedoeld op een verhoudingsgewijs gering aantal gevallen (zo geldt bijvoorbeeld dat 95% van de rechtshulpverzoeken afkomstig is van EU-landen) en ook in die gevallen moet de toegevoegde waarde van deze verlofprocedure naar de mening van de NVvR gering worden geacht (mede gelet op de voorwaarden voor inwilliging).

Zou evengoed vast gehouden worden aan deze verlofprocedure, dan geeft de NVvR de minister in overweging om in het wetsvoorstel te regelen binnen welke termijnen deze procedure dient plaats te vinden; daarmee zou onnodig oponthoud kunnen worden voorkomen (vgl. hier de thans voorgestelde wijziging van de artikelen 552a en 552d Sv). Een korte termijn van enkele weken, nadat de rechtshulp is voltooid, ligt dan in de rede.

De Wetenschappelijke Commissie van de NVvR,

voorzitter